

С.В.Зыгмантовіч,

кандыдат педагагічных навук,

дацэнт, Беларускі дзяржаўны

універсітэт культуры і мастацтваў

ІНАВАЦЫЙНЫЯ ПАДХОДЫ ДА ПАДРЫХТОЎКІ БІБЛІЯТЭЧНЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ ВЫШЭЙШАЙ КВАЛІФІКАЦЫІ

Інавацыі – аснова развіцця грамадства, інавацыі ў адукацыі – аснова развіцця сістэмы адукацыі, навучальнай установы, кожнага ўдзельніка педагагічнага ўзаемадзеяння.

Інавацыйны шлях развіцця вызначаны нашай дзяржавай у якасці стратэгічнага [1] і прадугледжвае такую арганізацыю сацыяльна-эканамічных адносін у грамадстве, якая забяспечвае прырост грамадскага багацця і рост дабрабыту яго членаў за кошт пастаяннага павышэння прадукцыйнасці выкарыстання ўсіх рэсурсаў вытворчасці. Пры гэтым галоўным рэсурсам прызнаецца інтэлектуальны. Для ажыццяўлення інавацыйнай дзейнасці неабходны спецыялісты, якія валодаюць метадамі, сродкамі і формамі кіравання інавацыйным працэсам з мэтай павышэння эфектыўнасці ўкладзеных у яго рэалізацыю інвестыцый. Іх фарміраванне нараўне з выхаваннем якасцей грамадзяніна і патрыёта краіны – важнейшыя задачы нацыянальнай сістэмы адукацыі.

У мэтах вызначэння інавацыйнай мадэлі адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь была распрацавана і прынята “Дзяржаўная праграма развіцця інавацыйнай адукацыі на 2008–2010 гг. і на перспектыву да 2015 г.” [2]. Сярод задач праграмы – распрацоўка інавацыйнай мадэлі адукацыі, прынцыпаў, метадалагічнай асновы, нарматыўна-прававой базы, сістэмы ацэнкі якасці, адукацыйных стандартаў новага пакалення і інш.

Акрамя рэгламентуючых дакументаў, трэба адзначыць і развіццё тэарэтычных даследаванняў у гэтым кірунку: з канца 80-х гг. мінулага стагоддзя пачалося актыўнае фарміраванне новай галіны педагагічнай навукі – педагагічнай інаватыкі (у заходніх краінах, ЗША ў 60-я гг. XX ст.). Педагагічная інаватыка – гэта вучэнне, якое інтэгруе, аб’ядноўвае даследаванні аб стварэнні педагагічных навацый, засваенні гэтых навацый педагагічнай супольнасцю і аб іх выкарыстанні ў адукацыйнай практыцы [3].

У апошнія гады ўвага вучоных да інавацый у адукацыі набывае пастаянны характар, напрыклад, толькі за тры гады па пытаннях, звязаных з інавацыямі ў адукацыі ў Расіі, абаронены 86 дысертацый. А калі звярнуцца да Інтэрнета, адна з пошукавых сістэм Google (у кастрычніку 2009 г.) выдала 35900 спасылак на вэб-старонкі па пошукавым прадпісанні “інаватыка ў адукацыі”. На запыт “бібліятэчная інаватыка” выдадзены 26 тыс. спасылак, а на тэрмін “інавацыі” – больш за 4 млн. Усё гэта сведчыць аб актуальнасці праблематыкі як для практычных супрацоўнікаў, кіраўнікоў бібліятэк, так і для навукоўцаў, выкладчыкаў.

Калі практыкі заклапочаны канкрэтнымі вынікамі аднаўленняў, то вучоных цікавіць сістэма ведаў і адпаведных ім відаў дзейнасці, якія вывучаюць, тлумачаць, абгрунтоўваюць педагагічную інаватыку, яе прынцыпы, заканамернасці, паняццыйны апарат, сродкі, межы прымянення і іншыя навуковыя атрыбуты, характэрныя для тэарэтычных вучэнняў. Усё гэта метадалагічныя аспекты вывучэння і канструявання педагагічных новаўвядзенняў. Дадзеную праблематыку актыўна вывучаюць такія даследчыкі, як Н.Р.Юсуфбекава, А.В.Хутарскі, В.А.Сласценін, Л.С.Падымава, С.Д.Палякоў, М.М.Паташнік і інш. Сярод беларускіх даследчыкаў вылучаюцца выкладчыкі і даследчыкі БДПУ імя М.Танка, БДУ, РІВШ БДУ: І.І.Цыркун, П.Д.Кухарчык, А.І.Андарала, В.Л.Жук, А.В.Макараў, А.В.Торхава, А.Г.Палупанава і інш.

Педагагічная інаватыка і яе метадалагічны апарат з’яўляюцца дзейным сродкам аналізу, абгрунтавання і праектавання мадэрнізацыі адукацыі.

Падрыхтоўка спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі для розных сфер дзейнасці мае свае асаблівасці. У Расіі ёсць прыклады, калі менавіта навучальныя ўстановы ўдзельнічаюць у распрацоўцы праграм сістэмы інавацыйнай адукацыі ў межах ВНУ, пад рэалізацыю якіх выдзяляюцца на дзяржаўным узроўні адпаведныя сродкі.

На жаль, комплексная праграма і спланаваныя мерапрыемствы па развіцці інавацыйнай бібліятэчнай адукацыі не распрацаваны. Праблема не здымаецца як у тэарэтычным, так і практычным аспектах. Вынікі яе асэнсавання, раскрыццё вопыту работы ў гэтым кірунку мы знаходзім у матэрыялах навуковых, навукова-метадычных канферэнцый, навуковых артыкулах выкладчыкаў факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый БДУ культуры і мастацтваў.

Развіццё бібліятэчнай адукацыі, як і любой іншай сацыяльнай сістэмы, мае рэгулюемы характар. Зыходным момантам у працэсе кіравання развіццём з'яўляюцца вызначэнне мэт, параметраў развіцця, мадэліраванне будучага стану сістэмы.

Галоўная мэта падрыхтоўкі бібліятэчных спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі – дасягненне адпаведнасці якасці бібліятэчнай адукацыі актуальным і перспектыўным патрэбнасцям асобы, грамадства, дзяржавы на падставе ўдасканалення яе структуры, зместу і працэсаў, а таксама кадравага, матэрыяльна-тэхнічнага і рэсурснага забеспячэння прафесійнай падрыхтоўкі мабільнай, канкурэнтаздольнай, творчай асобы бібліятэкара-бібліёграфа.

Адной з важнейшых асаблівасцей педагагічнага інавацыйнага працэсу і асноўных яго складаючых нараўне з расцягнутасцю ў часе, размытасцю межаў паміж стадыямі жыццёвага цыкла педагагічных навацый, цяжкасцямі вызначэння канчатковага выніку новаўвядзенняў з'яўляецца *арыентаванасць на асобу* (абітурыента, студэнта, будучага спецыяліста). І ў сучасных умовах міжнароднай эканамічнай інтэграцыі, стварэння адзінай сусветнай інфармацыйнай, камунікацыйнай, адукацыйнай прасторы галоўнай мэтай вышэйшай адукацыі становіцца фарміраванне спецыяліста, арыентаванага на творчую дзейнасць, здольнага працаваць у зменлівых умовах. Адных прафесійных ведаў ужо недастаткова. Больш актуальным з'яўляецца паняцце “ключавая кампетэнцыя”, пад якім разумеецца сфера адносін, што існуюць паміж ведамі і дзеяннем. На першы план выходзіць падрыхтоўка творчага спецыяліста, які валодае патэнцыялам дзеянняў, здольнасцю прымаць неардынарныя рашэнні, мысліць крэатыўна. Спецыяліст павінен псіхалагічна быць гатовым не толькі да засваення новых для яго ведаў, але і ўмець на гэтай аснове мэтанакіравана ствараць, фарміраваць новы інфармацыйны змест, валодаць комплексам прафесійных якасцей. Інакш кажучы, гэта новы якасны ўзровень адукацыі спецыялістаў, гатовых да актыўнай пераўтваральнай дзейнасці, дасягнення ўласных прафесійных вяршынь, да пастаяннага развіцця і самаразвіцця. Менавіта кампетэнтнасны падыход сёння закладзены ў змест новага адукацыйнага стандарта па спецыяльнасці “бібліятэказнаўства, бібліяграфія” (1-я ступень) [4], у адпаведнасці з якім па кожнаму курсу пераглядаюцца яго мэтавая накіраванасць, формы вучэбных заняткаў, змест заданняў

для самастойнай работы студэнтаў, рыхтуецца праграмная і вучэбна-метадычная дакументацыя.

Адпаведна ўказанай мэце адбываюцца змены і ў падыходах да працэсу навучання, асэнсаванне неабходнасці пераходу ад “знаниевой” да кампетэнтнаснай парадыгмы навучання, засваенне і ўкараненне выкладчыкамі новага тыпу навучання – інавацыйнага. Традыцыйнае навучанне мае пераважна рэпрадукцыйны характар і накіравана на забеспячэнне пераемнасці сацыякультурнага вопыту.

Інавацыйная адукацыя – працэс і вынік такой вучэбнай і адукацыйнай дзейнасці, якія, акрамя падтрымання існуючых традыцый, стымулююць імкненне ў будучых спецыялістаў унесці змены ў існуючую культуру, сацыяльную сферу, эканоміку з мэтай стварэння новага, канкурэнтаздольнага прадукту, давядзення яго да спажыўца. Такі тып адукацыі фарміруе арыентацыю студэнтаў на праблемныя сітуацыі, на самастойны пошук шляхоў вырашэння.

Сучасная педагагічная рэчаіснасць поліпарадыгмальная. Існуюць розныя мадэлі адукацыйных сістэм, якія могуць быць прызнаны раўнацэннымі па адукацыйным прадукце. І ў сучасных умовах патрэбна вызначэнне той абавязковай складаючай, што павінна прысутнічаць у любой адукацыйнай сістэме, каб не выйсці з кантэксту культуры і тэндэнцый развіцця самой педагагічнай навукі. Гэта, на наш погляд, арыентацыя на гуманітарызацыю вышэйшай бібліятэчнай адукацыі, гуманістычную парадыгму ў якасці асноўнага арыенціра яе развіцця, асобасна арыентаваны падыход да арганізацыі вучэбна-выхаваўчага працэсу ў ВНУ, адмова ад парадыгмы пераважнага выкладання на карысць актывізацыі вучэння, узмацнення самастойнай работы студэнтаў.

Фарміраванне будучага спецыяліста бібліятэчнай сферы адбываецца ў межах функцыянавання універсітэта як у спецыфічнай культурна-адукацыйнай прасторы ў шырокім сэнсе, так і ў працэсе непасрэднага выкладання як сацыяльна-гуманітарных, агульнанавуковых, так і спецыяльных дысцыплін. Сацыяльна-гуманітарным і агульнанавуковым дысцыплінам (першы і другі блокі вучэбнага плана) належыць прыярытэтная роля ў фарміраванні акадэмічнай, сацыяльна-асобаснай кампетэнцыі, кампетэнцыі пазнавальнай дзейнасці, у развіцці інтэлектуальнай дапытлівасці, а таксама ў навучанні жыццю – праз агульнае развіццё, творчасць, мастацка-эстэтычную падрыхтоўку і інш. Прэрагатывай спецыяльных дысцыплін з’яўляецца задача “дапамагчы навучыцца рабіць”.

Змест спецыяльных вучэбных дысцыплін вызначаецца сучасным станам развіцця спецыяльных навук, вопытам работы бібліятэк, асаблівасцямі тэхналагічных працэсаў бібліятэчнай дзейнасці, сродкамі і метадамі, якія выкарыстоўваюцца, накіраванасцю на атрыманне канкрэтных вынікаў работы ў выглядзе бібліятэчна-бібліяграфічных і інфармацыйных прадуктаў і паслуг. Акрамя прадметных ведаў, што з'яўляюцца адначасова вынікам і сродкам пазнання, кожны спецыяльны курс уключае таксама і працэс здабывання, фарміравання ведаў, так званы гісторыка-метадалагічны аспект.

Імкненне да адпаведнасці зместу навучання патрабаванням развіцця бібліятэчнай інаватыкі знаходзіць адлюстраванне ва ўвядзенні ў вучэбны план новых дысцыплін, такіх, як “Інавацыйны бібліятэчны менеджмент”, “Тэхналагічны бібліятэчны менеджмент”, “Бібліятэчны фандрэйзінг”, “Сацыяльна-культурнае праектаванне ў бібліятэках”, “Інфармацыйны рынак”, якія значна ўзмацняюць прадпрымальніцкую складаючую прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў, паляпшаюць іх гатоўнасць да інавацыйнай дзейнасці ў прафесійнай сферы.

Нягледзячы на тое, што змест многіх спецыяльных бібліятэчна-бібліяграфічных дысцыплін практыкаарыентаваны, іх выкладанне будзе не на ўзнаўленні вытворчых працэсаў, аперацый, але мае характар актыўнага развіцця. Гэта дасягаецца за кошт сістэмнага, поўнага засваення ўсіх бібліятэчна-бібліяграфічных цыклаў, арыентаванасці на нарматыўныя дакументы, абгрунтавання рацыянальнасці розных метадычных прыёмаў, параўнальнай характарыстыкі сродкаў працы, што выкарыстоўваюцца, знаёмства з вопытам бібліятэк замежных краін шляхам параўнальнага аналізу, авалодання метадыкай і інструментарыем ацэнкі якасці і эфектыўнасці прафесійнай дзейнасці і інш.

Разам з тым сёння факультэт, кафедры ў мэтах павышэння практыкаарыентаванага характару працэсу навучання выступілі ініцыятарамі стварэння вучэбна-навукова-вытворчых комплексаў, заключылі дагаворы паміж кафедрай менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы БДУ культуры і мастацтваў і Цэнтральнай дзіцячай бібліятэкай імя М.Астроўскага, кафедрай тэорыі і гісторыі інфармацыйна-дакументных камунікацый БДУ культуры і мастацтваў і Мінскай абласной бібліятэкай імя А.С.Пушкіна і інш. Стварэнне такіх комплексаў арыентавана, з аднаго боку, на знаёмства студэнтаў з лепшымі ўзорамі бібліятэчна-

бібліяграфічнай дзейнасці, засваенне, замацаванне атрыманых ведаў, уменняў, навыкаў непасрэдна на практыцы, выкарыстанне сучаснай рэсурснай базы бібліятэк і адаптацыі іх да зносін з карыстальнікамі ў практыцы. З другога боку, устаноўка на развіццё творчасці як агульнай якасці асобы студэнта прадугледжвае змяненне характару вучэбных заданняў, уключэнне студэнтаў у больш шырокія праблемныя сітуацыі “жыццёвага гучання” шляхам выканання заданняў, вынікі якіх маюць практычную значнасць для сучаснай дзейнасці бібліятэкі (падрыхтоўка студэнтамі бібліяграфічных дапаможнікаў, даведнікаў па прапанаванай бібліятэкамі тэматыцы, прэзентацый бібліятэчна-бібліяграфічных прадуктаў і паслуг, сцэнарыяў мерапрыемстваў, правядзенне масавых мерапрыемстваў у бібліятэках і г.д.). Патрэбнасцямі і заказамі з боку бібліятэк ўсё больш вызначаецца тэматыка курсавых, дыпломных работ, асабліва ў студэнтаў факультэта завочнага навучання.

Змястоўная трансфармацыя вучэбнага працэсу, арыентаваная на развіццё студэнта, прадугледжвае не толькі засваенне зместу пэўных вучэбных дысцыплін, але і актывізацыю яго самастойнай пазнавальнай дзейнасці. Павялічваецца колькасць гадзін на самастойную работу студэнтаў (СРС). Сёння яна складае ад 40% да 50% ад агульнага аб’ёму курса па асобных дысцыплінах. У працэсе кіруемай СРС ажыццяўляецца стымуляванне індывідуальнага пошуку інфармацыі, самастойнага засваення новых ведаў, выканання практычных заданняў, па сутнасці вырашаецца праблема навучыць студэнта вучыцца, сфарміраваць у яго навыкі самастойнага папаўнення ведаў. Для павышэння эфектыўнасці самастойнай работы студэнтаў выкладчыкамі праведзена значная работа па распрацоўцы новай вучэбна-метадычнай літаратуры, друкаваных тэкстаў лекцый, вучэбных дапаможнікаў, электронных хрэстаматый і іншых дыдактычных матэрыялаў. Па колькасных паказчыках друкаванай і электроннай вучэбна-метадычнай прадукцыі на факультэце мінулае пяцігоддзе было самым выніковым у гэтым кірунку. Толькі ў электроннай бібліятэцы універсітэта размешчаны 12 падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў, 7 тэкстаў лекцый, звыш 40 розных вучэбна-метадычных матэрыялаў па выкладаемых на факультэце спецыяльных дысцыплінах. Большасць гэтых матэрыялаў падрыхтаваны на беларусазнаўчым матэрыяле, адрозніваюцца арыгінальнасцю і з’яўляюцца вынікам шматгадовай навуковай працы выкладчыкаў.

Наяўнасць такога вучэбна-метадычнага забеспячэння дазваляе выкладчыкам варыятыўна падыходзіць да працэсу выкладання, пераходзіць ад маналогавага метаду выкладання да дыялогавага, з'яўляецца пэўным крокам да развіцця дыстанцыйнага навучання.

Аб даследчым характары адукацыйнага працэсу сведчыць удзел выкладчыкаў факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый у падрыхтоўцы навукова-практычных дапаможнікаў серыі “Прафесіяналам бібліятэчнай справы” [5].

Характар актыўнага развіцця выкладання спецыяльных дысцыплін знаходзіць сваё адлюстраванне як у змесце, так і ў формах навучання. Акрамя лекцый, семінарскіх, традыцыйных лабараторных і практычных заняткаў, усе больш ужываюцца такія актыўныя формы, як ролевая і дзелавыя гульні, трэнінгі, вырашэнне вытворчых сітуацый, дыялогава-дыскусійныя метады, навучанне ў парах, падрыхтоўка мерапрыемстваў для канкрэтнай мэтавай групы карыстальнікаў, індывідуальныя заданні і інш.

Асабліва перспектыўным і эфектыўным з'яўляецца выкарыстанне праектнай метадыкі навучання. Праектны метады адукацыі садзейнічае актывізацыі пазнавальнай дзейнасці, накіраваны на вырашэнне студэнтамі вучэбных задач самастойнага збору па зададзеных прыметах, інтэрпрэтацыі інфармацыі, абавязковаму абгрунтаванню і карэкціроўцы, прэзентацыі выніку, што павышае матывацыю ўласна працэсу вучэння. Вось ужо некалькі гадоў у межах курса “Бібліятэчны менеджмент” актыўна ўжываецца праектная метадыка: студэнты рыхтуюць праекты па актуальных для бібліятэк праблемах, устанаўліваюць і падтрымліваюць цесныя сувязі з бібліятэкамі-заказчыкамі пры выбары тэмы праекта, яго падрыхтоўцы. У гэтым годзе тэматыка праектаў фарміравалася спецыялістамі бібліятэк у рамках функцыянавання вучэбна-навукова-вытворчых комплексаў у адпаведнасці са зместам рэспубліканскіх праграм “Памяць Беларусі”, “Дзеці Беларусі”; частка праектаў была прапанавана выкладчыкамі з улікам вучэбнай сітуацыі, прафесіянальных інтарэсаў, здольнасцей студэнтаў. Студэнты падрыхтавалі 30 праектаў. Абмеркаванне вынікаў прэзентацый і абароны праектаў адбывалася ў форме круглага стала пры ўдзеле выкладчыкаў факультэта, прадстаўнікоў бібліятэчнай грамадскасці і паказала іх запатрабаванасць з боку бібліятэк. Адзначаліся шырыня дыяпазону тэматыкі, якасць праектаў, эфектыўнасць праектнай метадыкі ў навучанні студэнтаў. Праектная метадыка дазваляе спалучаць

перавагі праектна-даследчага метаду і магчымасці інфармацыйных тэхналогій; ствараць аптымальныя ўмовы для самарэалізацыі студэнтаў; максімальна развіваць індывідуальныя патэнцыяльныя здольнасці студэнтаў; арганізоўваць цеснае ўзаемадзеянне і камунікатыўныя адносіны паміж членамі групы, выкладчыкамі і супрацоўнікамі бібліятэк; фарміраваць і развіваць даследчыя ўменні і навыкі, творчыя здольнасці ўсіх удзельнікаў праекта; засяродзіць увагу як на індывідуальнай працы, так і на сумесных дзеяннях; браць індывідуальную адказнасць за выкананне тых ці іншых вытворчых задач. Прэзентацыі сведчылі аб эфектыўнасці праектнай методыкі і ў кірунку развіцця эмацыянальнай сферы будучых спецыялістаў. Студэнты выказалі задаволенасць ад выкананага задання, праявілі пачуццё прафесійнай годнасці, пазітыўныя адносіны да сваіх аднакурснікаў, будучай прафесійнай дзейнасці, асэнсавалі матывацыю самаактуалізацыі і самаўдасканалення.

Да інавацыйных тэхналогій, што актыўна выкарыстоўваюцца на факультэце пры падрыхтоўцы будучых спецыялістаў бібліятэчнай сферы, трэба аднесці таксама наладжаную сістэму кантролю якасці вучэбна-пазнавальнай дзейнасці студэнтаў на падставе тэставых заданняў, рэйтынгавай тэхналогіі ацэнкі адукацыйнай дзейнасці. У выніку гэтага створана рэальная матывацыя студэнтаў да своечасовага і рэгулярнага выканання вучэбнага плана, павышана аб'ектыўнасць кантролю ацэнкі ведаў. Маніторынг вучэбна-выхаваўчага працэсу дае ўяўленне аб асобе кожнага студэнта, дазваляе атрымаць інфармацыю аб паспяховасці ў вучобе, прасачыць дынаміку развіцця студэнта. Практыка паказала, што сёння ўдасканаленне сістэмы кантролю якасці падрыхтоўкі будучых спецыялістаў можа ісці, па-першае, па шляху комплекснага выкарыстання трох складаючых: камп'ютэрнага тэсціравання, якое дазваляе ацаніць атрыманыя веды; абароны вынікаў распрацаваных праектаў, падрыхтаваных бібліятэчна-бібліяграфічных прадуктаў і паслуг, ацэнцы ўдзелу ў правядзенні калектыўных мерапрыемстваў, у працэсе чаго можна ацаніць практычныя навыкі і ўменні, патэнцыял прафесійных дзеянняў; гутаркі, што дазваляе ацаніць, як мысліць студэнт, як ён валодае мовай; па-другое, неабходна працягваць удасканаленне выкарыстання рэйтынгавай сістэмы за кошт уключэння ў сумарны рэйтынг ацэнкі навукова-даследчай работы студэнтаў, грамадска карыснай сацыяльнай дзейнасці.

Далейшае развіццё інавацыйных падыходаў нам бачыцца ў наступным:

– асэнсаванне кожным выкладчыкам значнасці інавацыйнага падыходу да вучэбна-пазнавальнай, навукова-даследчай, выхаваўчай работы са студэнтамі;

– павышэнне кваліфікацыі выкладчыкаў як у вытворчай, бібліятэчна-бібліяграфічнай сферы, так і ў галіне педагагічнай інаватыкі;

– стварэнне ўмоў для распрацоўкі сістэмы матывацыі развіцця інавацыйных працэсаў на розных узроўнях: ВНУ, факультэта, кафедры, асобнага выкладчыка;

– рэалізацыя міжпрадметных сувязей пры выкладанні агульнанавуковых, сацыяльна-гуманітарных, прыродазнаўчых і спецыяльных дысцыплін;

– сістэмнае выкладанне прадмета вывучэння, адпаведнасці яго зместу навейшым навуковым дасягненням і перадавой практыцы; укараненне інавацыйных педагагічных тэхналогій у працэс выкладання.

1. *Национальная инновационная система Республики Беларусь.* – Мн.: БелИСА, 2007. – 112 с.

2. *Государственная программа развития инновационного образования на 2008–2010 гг. и на перспективу до 2015 г.:* утв. Советом министров Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.minedu.unibel.by/main.aspx>.

3. *Юсуфбекова, Н.Р.* Общие основы педагогической инноватики. Опыт разработки теории инновационных процессов в образовании / Н.Р.Юсуфбекова. – М.: ЦСПО РСФСР, 1991. – 91 с.

4. *Адукацыйны стандарт РБ 1-23 01 11 – 2008.* Вышэйшая адукацыя. Першая ступень. Спецыяльнасць 1-23 01 11 Бібліятэказнаўства і бібліяграфія (па напрамках). Кваліфікацыя – бібліятэкар-бібліёграф / М.А.Яцэвіч, М.Л.Кузьмініч, С.В.Зыгмантовіч [і інш.]; БДУ культуры і мастацтваў. – Мн., 2008. – 38 с.

5. *Галковская, Ю.А.* Правовое обеспечение деятельности библиотек в Республике Беларусь: науч.-практ. пособие / Ю.А.Галковская. – Мн.: Новое знание, 2008. – 213 с.; *Демешко, Л.А.* Менеджмент школьной библиотеки: науч.-практ. пособие / Л.А.Демешко. – Мн.: Новое знание, 2009. – 160 с.; *Зыгмантович, С.В.* Подготовка библиографической продукции библиотеками: науч.-практ. пособие

/ С.В.Зыгмантович. – Мн.: Новое знание, 2009. – 229 с.; Стрелкова, И.Б. Формирование кадровых ресурсов библиотек в новой информационной среде: науч.-практ. пособие / И.Б.Стрелкова. – Мн.: Новое знание, 2008. – 223 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ